

מכחשה בזה וכיון שהוא מחזיק ערבות כחבו מקלס מפרשים שאין
 אסמכתא בערבות ואפילו לדעת הרמב"ם ז"ל שסובר שיש אסמכתא
 בערבות הנ"מ בזמן שהתחיל הוא עיין אחר כגון שיאמר אם יעשה
 פלוני דבר פלוני או ילך למקום פלוני אזי ערב הממון בכה"ג הויה
 אסמכתא ולא קריא לדעת הרב אע"פ שקבו מידו אבל בנ"ד שהתחיל
 הוא בענין צעמונו אם לא יפרע בעלי אזי אפרע אין זו אסמכתא
 אלא לשון הערבות הדע דסתם ערבות נמי הכי הוא אם לא יפרע
 הוא אזי פורע ולא הויה אסמכתא בנ"ד נמי מה שכתבתי אם לא יפרע
 בעלי אזי פורע פירוש הערבות הוא ולא התחיל הוא ולא הויה
 אסמכתא . וא"ת למה הולכנו לפרש בשטר לשון הערבות . י"ל מפני
 שהולכנו לכחוב בחוק זמן פלוני כחבו גם כן אם לא יפרע אבל קושטא
 הוא שאינו לשון התחיל ודוק בה לפי שנעלם מוזלתינו :

ושבו ראיתי שכתב הסודר כן בהדיא ח"ל הערב לחבירו משמע
 מן הסורה אפילו בלא קנין בנ"ל שערבו בשעת מתן מעות
 אע"ג דמשעבד נפשיה בלשון אסמכתא אם לא יפרע לך פלוני
 אזי אפרע לך וכו' ולא הביא על זה חולק כלל משמע שגם הרמב"ם
 ז"ל מודה בזה . ומה שכתב וכן הערב או הקבלן שחיבו עלתן על
 גנאי אע"פ שקבו מידו לא נשתעבד מפני שהוא אסמכתא על התחיל
 מבחוק הוא וכן מורה סוף הלשון שכתב בי"ד שאמר לו תן לו ואני
 אסן לך אם יהיה לך וכו' ואי איתא עדיפא מיניה הוה ליה למימר
 בי"ד תן לו ואם לא יתן לך אזי אסן ומדלא קאמר הכי משמע שזה
 ערבות גמור הוא ולא התחיל ופשוט הוא שאין לסמוך על ע"ס זה
 לבעל את השטר אלא על הטעם הראשון אזי סומך ואין לפטור את
 האשה לפי שאין לה כלום עתה שהכניסה הכל לבעל והכל משעבד
 לו דהא כתב הרמב"ם ז"ל פכ"ו מהלכות מלוה וזה האשה שלוחה
 בשטר וגבחת חייבת לשלם אחר שנשאה וכן כתב הר"י אף ז"ל בסוף
 פרק יש נוחלין ואין לחלק בין נכסי מלוה לנכסי ז"ב דהא בכולהו
 הבעל לוקח הויה וכי הכי דאחיה מודה דנ"מ פורע מהם ה"ה והוא
 הטעם בנ"ב כיון דכתב למלוה מטעמי אגב מקרקעי חזרו להיות
 עמקרקעי ועורף לקוחות ודוקא לגבי איניש דעלמא עבוד תקנה
 במעלעלין משום תקנה השוק אבל לגבי הבעל שבקוה אדניה וגובה
 המלוה אפילו מנכסי ז"ב ומהאי עעמא לא חלקו הרמב"ם והר"י אף
 ז"ל בין נ"מ לנכסי ז"ב ואדרבה מדקאמר משקינן מיניה משמע דאפילו
 בנכסי ז"ב איירי וכ"ש אם תאמין לדברי בעל חזה התנופה והוא
 קיצור השבועה הראש"ש ז"ל ח"ל ואם לא תוכל למכור נדווייתה בכל
 עת שתרצה ימכרה ב"ד בטובת הנאה והלוקח יתן המעות ההם
 למשדך דמי כבלותיו ואם אין לה לא זה ולא זה יסדרו לה מלבושים
 ותכשיטין שהכניסה לבעל ויתנו לה מהם כמות הראוי לנ"ב הדם
 והשאר יתנו למשדך דמי כבלותיו ע"כ . ואע"ג דאני חולק עליו
 בסבלותו מפני שלא נכתב בהם שטר ולא שעבדה לו מטעמי אגב
 מקרקעי מ"מ היכא דלוחה וכתבה שטר ובעבדה לו מטעמי אגב
 מקרקעי מודה אני במוציאין מן הבעל אפי' נכסי ז"ב ואפילו הם
 מטעלעלין דאע"ג דלוקח הוא לא עבוד בזה רבין תקנה השוק . הילכך
 בנ"ד ליכא עעמא דאסמכתא וליכא משום נחח רוח עייתי לבעלי
 אלא מטעם שלא פירשו כמה הוא החיוב מ"מ משיבטין אותה אם
 הייתה יודעת כמה היה חייב בעלה ואם לא תרצה ליטבע חייבת
 לשלם שהרי ידעת קצבת הדבור שהחייבה בו אע"פ שלא נתברר
 בשטר הערבות והכו דלא לוסף על המחלוקת דהא איכא כמה
 גאונים שפסקו שהערב מתחייב אע"פ שלא פירשו קצבת הדבר .
 והג"ד כתבתי :

תנב שאגדה על הקונה מקח ונתן עבצת בעירבון וחרז בו אחד
 מהם אם מקבל עליו נני שפרע :

תשובה לגבי הדיון חייב לקבל עליו נני שפרע דאפילו במשכון
 כתב הר"י אף ז"ל דאין מקבל מי שפרע וכ"ש טבעת
 דבעיקר מעות ודברים אבל דברים ומשכון לא קאי באבל אמרו נני שפרע
 וכן מפורש בירושלמי דגרסינן התם במסכת שביעית ר' זעירא א"ר
 אבהו בשם ר' יוחנן הנותן עירבון טבעת לחבירו ורצה לחזור בו
 חזר ואינו מקבל עליו מי שפרע ר' זעירא בעי קומי ר' אבהו זכוב
 ח"ל טבעת ח"ל מה בין זהוב לטבעת ח"ל זהוב עשוי להשחכות טבעת
 בעינה היא פי' זהוב עשוי להשחכות שדרך הוא ליתן אותו כחורת

דמיים שהוא משתנה בך אבל טבעת אין נותנין אותה כחורת דמיים
 אלא כחורת עירבון ובעיניה חוזרת לפיכך חזרו קונה אפילו נמי שפרע .
 ובתלמודא דידן איכא נמי סייעתא דאמרינן בפרק הזהב ואי אחרת
 מעות אינם קונות אמאי קאי באבל אמרו אלמא דליכא מי שפרע אלא
 במודי דמדאורייתא קנה וכיון דטבעת או משכון אינו קונה מן הסורה
 אינו קונה נמי שפרע . וא"ת לריש לקיש דאמר משיבט מפורשת מן
 הסורה ומעות אינם קונות מן הסורה אמאי קאי באבל אמרו דמתני'
 היא הא חירץ לה תלמודא דמעות ודברים קאי באבל אמרו אבל
 מעות לחודייהו ודברים לחודייהו לא קאי באבל מי שפרע . כלל
 דמלתא דאין במשכון ולא בטבעת קנין אפילו לקבל מי שפרע . והויה
 יודע שאין הדברים אמורים אלא באשרא דליכא מהנהגא דהדרי לדינה
 דתלמודא אבל יש מנהג במדינה שקונין ע"י נתינת טבעת או נתינת
 משכון או תקיעת קף או כיוצא בדברים אלו כל שלהגו בני המדינה
 בזה קונה הכי זה קנין גמור לפי שבכר ידעת שהמנהג עיקר גדול
 בדיני ממונות ונלה אמרו דמנהג מבעל הלבש . ומ"מ אפילו במקום
 שאין מנהג ראוי לאדם שיביא הין שלו נדק ולאוו שלו נדק ולא יהיה
 מנומסרי אמנה דכתיב בארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כוזב
 וגו' . והג"ד כ' :

חנב שארת נמני אודיטך דעתי בני שנתן מעות לחבירו על מקח
 ועדיין לא מתך אם יכול חבירו להוציא את המעות
 ואם חייב באחריותן :

תשובה אם מותר להוציא הדבר ברור שהוא מותר להשיב
 יחביבו ויהיה דבארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו
 כוזב . וכו' דלריך הוא לקבל מי שפרע וכיון שהוא מותר להשחמש בהם
 חייב באחריותן כהדיא דהנותן מעות לכולהי מותרים ישחמש בהן
 ולפיכך חייב באחריותן אפילו באונסין כדן מלוה דכתיב וזוי כמלוה
 דמו . ואע"ג דתניא נחנה לכפר או לכל בעלי אומניות לא מעל עד
 דמשך ובשלמא אם הספר אין יכול להוציא עד שימסוך היינו דלא מעל
 מי שנתנה לו אלא אי אמרה יכול להוציאה הספר אמאי לא מעל מי
 שנתנה לו לא קשיא דר' יוחנן [הוא] דק"ל כווסיה דאמר דבר חורה
 מעות קונות נוקיין לה בספר עכו"ם דלא קיי אלא במשיבט ומשום הכי
 לא נועל מי שנתנה לו והא דפרכינן בפרק הזהב והא בעי למימסך
 הספורה לריש לקיש הוא דפרכינן אבל לר' יוחנן כיון דס"ל מעות
 קונות מדאורייתא ומדינא קיימינן ברבוחיה פשיטא דמעל מי שנתנה
 לו דדבר חורה מעות קונות . והיכא דאמר ליה עול את שלך לדעת
 הריא"ף ז"ל עדיין הוא חייב באונסין עד שיקבל עליו מי שפרע והיכא
 דקבל עליו מי שפרע ועדיין לא אמר לו עול את שלך עדיין הוא שומר
 חס וחיוב בפשיעה . ואם קבל עליו מי שפרע ואמר לו עול את שלך
 אפילו בומר חס לא הויה ונטיבו הנ"מ היכא דלא אפקיבו להנבו זוי
 אבל אפקיבו ואמר ליה עול אחריני אכתי חייב באונסין אע"פ שכבר
 קבל מי שפרע וכן העלה הרשב"א ז"ל . אבל בתוספות כחבו דלעולם
 הני זוי פקדון ניכוו בידא דמוכר ולא מתחייב באונסין גמורין הילכך
 מוכי אמר ליה תא שקול זוזך מיפטר כדן הנפקד הרולה להוציא
 פקדון מתחת ידו והביאו ראיה מזהיבא דנתנה לספר דכתיבנא לעיל
 ולא למימורא דכוי כפקדן לגמרי שהוא אסור לשלוח יד בפקדון אלא
 כמי שהפקידו אללו מעות מותרין שמוחר להשחמש בהם וחיוב
 באחריותן ואם אמר עול את שלך נפטר אע"פ שעדיין לא קבל עליו מי
 שפרע ומיבו עדיין חייב בפשיעה עד שיקבל עליו מי שפרע ויאמר
 עול את שלך . ודעת הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות מכירה נוטה כדעת
 התוספות ועיין עלה ובמה שכתב מגיד משה ואיכרא דפשיטא דכוגיא
 דפרק הזהב מבעט כדברי התוספות . וכו' דכוי כעין פשרה דמשום
 דלאפקיבו יכביבו ויהיה הויה עלייהו בומר וכיון דאמר ליה עול
 את שלך נסתלק שמיירתו ומשום דאכתי לא קבל מי שפרע הויה כשומר
 חס וחיוב בפשיעה דמני למימר נייבדר הויה מהדרנא ולא קבילנא
 מי שפרע . ומחלוקתם הלוי בזה דאמרינן בפרק הזהב אמר רב פפא
 אמר לי רבינא דאמר ליה שהוא מדרבנן וכו' דלדעת הגאונים אחי
 לאפלוגי אדינא דליבנא קמא ולדעת התוספות לא אחי לאפלוגי אלא
 לפרושי עובדא היכי הויה וכן נראה לי מלבן רש"י ז"ל דלפרושי
 עובדא אחי ומ"מ אין כבדתינו מכרעת כנגד דברי הגאונים שדבריהם
 דברי קבלה . וגם הרמב"ן ז"ל חירץ הדין דנתנה לספר להעמיד דברי
 הגאונים